

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА**

Кафедра економіки та підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

_____ Майя НІКОЛАСВА

» вирешено 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 20. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: J Транспорт та послуги

Спеціальність: J3 Туризм і рекреація

Освітньо-професійна програма: Туризм

Робоча програма навчальної дисципліни Економічна теорія. Одеса: ОНУ, 2025.

Розробник:

Доброва Тетяна Георгіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва.

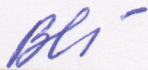
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та підприємництва
Протокол № 1 від «29» серпня 2025р.

Завідувач кафедри

Ольга ГОРНЯК

Погоджено із гарантом ОПП «Туризм»

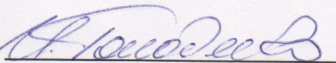
(підпис)

(Віталій СИЧ)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено Навчально-методичною комісією (НМК) економіко-правового факультету

Протокол № 1 від «29» 08 2025р.

Голова НМК

(підпис)

(Ірина ГОЛОДЕНКО)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва
Протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри

(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри

(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 6 годин – 180 змістових модулів – 3	Галузь знань J Транспорт та послуги Спеціальність J3 Туризм і рекреація Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) Освітня програма: Туризм	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	-
		Семестр	
		2-й	-
		Лекції	
		34 год.	- год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	- год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		90 год.	- год.
		у т.ч. ІНДЗ: не передбачено	
		Форма підсумкового контролю:	
		іспит	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: оволодіння здобувачами базовими економічними категоріями та законами розвитку на мікро- і макроекономічному рівні; набуття необхідних знань та навичок для аналізу економічних подій в суспільстві, для розуміння реалій оточуючого світу, для усвідомлення меж можливого в економічній політиці.

Завдання

- оволодіння базовими економічними категоріями та законами розвитку суспільного виробництва;
- розвиток вмінь та навичок конструктивно-критичного мислення та аналізу економічних подій, що відбуваються в реальному житті;
- усвідомлення процесу прийняття раціональних економічних рішень та адекватної економічної поведінки;
- виховання свідомого відповідального ставлення до своєї ролі як економічного суб'єкта, громадянина-патріота своєї країни.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальних компетентностей:

- K01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
- K04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.
- K06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- K07. Здатність працювати в міжнародному контексті

Програмні результати навчання:

- ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.
- ПР13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.
- ПР19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних

завдань.

ПР20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- суть економічних законів і категорій, їх соціальний зміст та форми їх прояву;
- суть та об'єктивні закономірності функціонування ринкової економіки;
- принципи раціональної поведінки економічних суб'єктів в ринкових умовах;
- наукові засади управління господарською практикою;
- економічні інструменти господарювання в умовах ринкової економіки;
- об'єктивні закономірності функціонування суспільного господарства та важелі впливу держави на макроекономічну кон'юнктуру.

уміти:

- аналізувати й пояснювати економічні явища та процеси;
- визначати та ілюструвати прикладами закономірності та особливості розвитку й функціонування економічних явищ;
- оцінювати соціально-економічні явища і процеси, закономірності та тенденції розвитку економічної дійсності;
- володіти методикою розрахунків окремих економічних показників, правилами застосування економічних важелів;
- аналізувати динаміку основних макроекономічних показників України та проводити порівняльний аналіз з іншими країнами світу;
- надавати обґрунтовану оцінку ефективності дій держави, спрямованих на стабілізацію економічного розвитку.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальна характеристика економіки та економічної науки

Тема 1. Економіка та економічна теорія

Економіка як система господарювання, спрямована на життєзабезпечення та покращення умов існування людей. Економічна наука як сукупність знань про об'єктивні закономірності господарчої діяльності людей.

Предмет економічної теорії. Суть та взаємопов'язаність процесів виробництва, розподілу, обміну та споживання. Економічні відносини. Економічні закони: характер їх дії та способи пізнання. Мікроекономіка, макроекономіка та мегаекономіка: особливості предмету дослідження.

Методи економічної теорії. Загальнофілософські методи: метод наукової абстракції, індукції і дедукції, аналізу та синтезу. Специфічні методи дослідження: економіко-математичне моделювання, економічний експеримент.

Функції економічної теорії: світоглядна, теоретико-пізнавальна, методологічна і практична. Позитивна і нормативна економічна наука. Місце економічної теорії в системі суспільних та прикладних наук.

Основні напрями, школи і течії в економічній теорії.

Тема 2. Потреби та ресурси. Процес матеріального виробництва.

Потреби людини: сутність та структура. Об'єктивна закономірність зростання потреб. Фактори, що визначають рівень та динаміку потреб. Концепція безмежності потреб.

Ресурси та їх класифікація. Вільні та економічні ресурси. Праця, земля і капітал, як економічні ресурси. Концепція обмеженості ресурсів

Виробництво: суть та структура. Прості моменти процесу виробництва: праця, предмет і засоби праці. Відтворення та його види.

Виробничі можливості та їх межі. Проблема обмеженості ресурсів та альтернативного вибору в економіці. Альтернативна вартість. Крива виробничих можливостей. Закон зростаючої альтернативної вартості. Ефективний вибір та повна зайнятість. Суть та типи економічного зростання.

Тема 3. Економічні системи суспільства

Сутність поняття «економічна система суспільства». Структурні елементи економічної системи: продуктивні сили, економічні відносини і механізм господарювання.

Власність як соціально-економічна категорія. Юридична сутність власності. Володіння, користування та розпорядження як невід'ємні складові права власності. Характеристика форм власності (приватної, державної, колективної та змішаної).

Центральні проблеми економічної системи: що, як і для кого виробляти.

Типи економічних систем: традиційна, ринкова, командна та змішана. Особливості вирішенні ними центральних проблем. Позитивні риси та недоліки різних економічних систем.

Тема 4. Форми виробництва та їх розвиток

Натуральне і товарне виробництво. Натуральне виробництво та його основні характеристики. Суть та об'єктивні причини виникнення товарного виробництва. Види товарного виробництва.

Товар і його властивості. Вартість. Споживча вартість. Мінова вартість. Величина вартості та вплив на неї продуктивності і інтенсивності праці. Закон вартості та його роль в товарному виробництві.

Розвиток форм вартості і виникнення грошей. Сутність та функції грошей. Ціна та її функції. Закон грошового обігу. Суть, структура та види грошових систем.

Змістовий модуль 2. Базові концепції мікроекономіки

Тема 5. Ринкова економіка

Поняття і принципи організації ринкової економіки. Вільний ринок. Приватна власність. Економічна свобода. Особиста заінтересованість. Невтручання держави в господарську діяльність. Розв'язання ринком основних проблем економіки. Модель кругообігу продуктів і доходів в ринковій економіці.

Суть ринку як економічного явища. Функції ринку та умови їх реалізації. Структура та типи ринків: ринок досконалої конкуренції, чистої монополії, олігополії та монополістичної конкуренції.

Тема 6. Механізм ринку досконалої конкуренції

Попит. Закон попиту: суть та графічна модель. Ефект доходу і ефект заміщення у взаємодії ціни та величини попиту. Нецінові чинники зміни попиту, графічна модель їх дії.

Пропозиція. Закон пропозиції: суть та графічна модель. Нецінові чинники зміни пропозиції, графічна модель їх впливу.

Взаємодія попиту та пропозиції. Механізм досягнення рівноваги на ринку досконалої конкуренції. Основні поняття: рівноважна ціна, рівноважна кількість, надлишок, дефіцит, обсяг продажу. Вплив нецінових чинників на рівноважні параметри ринку.

Еластичність попиту і пропозиції. Еластичність попиту за ціною: суть та рівень. Чинники, що визначають еластичність попиту. Вплив еластичності попиту на цінову політику виробника. Еластичність попиту за доходом та перехресна еластичність попиту. Еластичність пропозиції: суть, принципи вимірювання та чинники, що її визначають.

Тема 7. Закономірності раціонального вибору споживача

Теорія поведінки споживачів, її передумови. Концепція суб'єктивної корисності блага. Загальна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності, його взаємодія з законом попиту.

Кардиналісти про закономірності раціонального вибору споживача. Правило максимізації корисності. Додаткова вигода споживача (рента споживача).

Ординалісти про техніку кривих байдужості та бюджетне стримування в процесі споживацького вибору. Графічна модель рівноваги споживача.

Тема 8. Теорія витрат виробництва.

Раціональна поведінка виробника

Підприємство (фірма) як суб'єкт виробництва і пропозиції товару. Організаційно-правові форми підприємства. Витрати і прибуток підприємства. Суть категорії «економічні витрати». Зовнішні та внутрішні витрати. Нормальний та економічний прибуток. Бухгалтерські та економічні витрати.

Постійні, змінні та валові витрати: суть та графічна модель. Закон спадної віддачі факторів виробництва та його вплив на динаміку витрат фірми.

Середні витрати фірми: суть та графічна модель. Значення середніх витрат для аналізу положення фірми на ринку.

Граничні витрати: суть та динаміка. Граничний доход: суть та рівень в умовах досконалої конкуренції. Модель рівноваги виробника на конкурентному ринку. Граничні витрати та ринкова пропозиція. Надлишок виробника.

Тема 9. Ринки факторів виробництва і факторні доходи

Фактори виробництва та похідний попит на них. Теорія трьох факторів Жана Батиста Сея.

Ринок праці. Попит на працю та її пропозиція. Зарплата як ціна праці. Фактори, що впливають на ціну праці. Умови рівноваги ринку праці. Проблема безробіття в класичній та сучасній економічній теорії.

Ринок капіталу. Економікс про суть капіталу та його «природну продуктивність». Попит та пропозиція капіталу, фактори, що їх визначають. Умови рівноваги на ринку капіталу. Процент як факторний доход.

Ринок земельних ресурсів та земельна рента. Землеволодіння та землекористування. Пропозиція землі. Попит на землю, та фактори, що його визначають. Рента, як факторний доход. Абсолютна рента. Диференційна рента. Ціна землі.

Змістовий модуль 3.

Основні проблеми макроекономіки

Тема 10. Національна економіка та основні показники її функціонування

Національна економіка як система відтворення суспільного виробництва. Основні цілі національної економіки: сталий розвиток, економічне зростання, повна зайнятість економічних ресурсів, стабільність цін. Модель кругообігу ресурсів та доходів в ринковій та змішаній економіці.

Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт (ВВП) як узагальнюючий показник функціонування макроекономіки. Методи вимірювання ВВП (виробничий, розподільчий та метод кінцевого використання). Номінальний та реальний ВВП. Індекс цін. Дефлятор ВВП. Потенційний ВВП.

Система взаємопов'язаних показників: чистий національний продукт, національний дохід, особистий дохід, наявний дохід. Методика їх розрахунку та економічне значення. Валовий внутрішній продукт і добробут суспільства.

Тема 11. Макроекономічна нестабільність. Безробіття.

Макроекономічна нестабільність. Суть економічного циклу. Характеристика фаз класичного економічного циклу (економічна рецесія, депресія, поживавлення, підйом). Причини макроекономічної нестабільності (екзогенні та ендегенні теорії). Основні форми циклічного розвитку економіки: короткі, середні і довгі цикли. Особливості сучасного економічного циклу. Антикризова політика сучасної держави.

Безробіття як соціально-економічне явище. Еволюція поглядів економістів на проблему безробіття: протилежність концепцій неокласиків та Джона Кейнса. Причини та типи безробіття: фрикційне, структурне та циклічне безробіття. Рівень безробіття та спосіб його вимірювання. Активна робоча сила. Категорії «повна зайнятість» та «природний рівень безробіття». Соціально-економічні наслідки безробіття. Закон Оукена. Державна політика забезпечення зайнятості. Стан ринку праці в Україні.

Тема 12. Інфляція як макроекономічне явище

Інфляція: суть та причини. Інфляція попиту та інфляція витрат. Основні інфляційні чинники. Рівень інфляції. Індекс цін, як показник рівня інфляції. Дефлятор ВВП. Темп інфляції. Типи інфляції: помірна, галопуюча, гіперінфляція. Економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика сучасної держави.

Тема 13. Макроекономічна політика сучасної держави.

Податково-бюджетна (фіскальна) політика. Податки. Функції податків. Прямі та непрямі податки. Прогресивні, пропорційні та регресивні податки. Державний бюджет. Дефіцит бюджету. Державний борг. Фіскальна політика та її інструменти. Типи фіскальної політики.

Монетарна політика держави. Грошова система країни. Грошові агрегати. Попит і пропозиція грошей. Монетарна (грошова) політика держави. Інструменти монетарної політики: регулювання облікової ставки центрального банку, зміна норми обов'язкових резервів, проведення операцій на відкритому ринку. Зміст і наслідки «політики дорогих грошей» та «політики дешевих грошей».

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика економіки та економічної науки										
Тема 1. Економіка та економічна теорія	12	2	2		8					
Тема 2. Потреби та ресурси. Процес матеріального виробництва	12	2	2		8					
Тема 3. Економічні системи суспільства	12	2	2		8					
Тема 4. Форми виробництва та їх розвиток	14	4	2		8					
Разом за змістовим модулем 1	50	10	8		32					
Змістовий модуль 2. Базові концепції мікроекономіки										
Тема 5. Ринкова економіка	12	2	2		8					
Тема 6. Механізм ринку досконалої конкуренції	16	4	2		10					
Тема 7. Закономірності раціонального вибору споживача	16	4	2		10					
Тема 8. Теорія витрат виробництва. Раціональна поведінка виробника	14	2	2		10					
Тема 9. Ринки факторів виробництва і факторні доходи	14	2	2		10					
Разом за змістовим модулем 2	72	14	10		48					

Змістовий модуль 3. Основні проблеми макроекономіки										
Тема 10. Національна економіка та основні показники її функціонування	14	2	2		10					
Тема 11. Макроекономічна нестабільність. Безробіття.	14	2	2		10					
Тема 12. Інфляція як макроекономічне явище.	14	2	2		10					
Тема 13. Макроекономічна політика держави.	16	4	2		10					
Разом за змістовим модулем 3	58	10	8		40					
Усього годин	180	34	26	-	120					

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять (Додаток 1)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика економіки та економічної науки			
1.	Практичне заняття 1. Економіка та економічна теорія	2	
2.	Практичне заняття 2. Потреби і ресурси. Процес матеріального виробництва	2	
3.	Практичне заняття 3. Економічні системи суспільства	2	
4.	Практичне заняття 4. Форми виробництва та їх розвиток	2	
Змістовий модуль 2. Базові концепції мікроекономіки			
5.	Практичне заняття 5. Ринкова економіка	2	
6.	Практичне заняття 6. Механізм ринку досконалої конкуренції	2	
7.	Практичне заняття 7. Закономірності раціонального вибору споживача.	2	
8.	Практичне заняття 8. Теорія витрат виробництва. Раціональна поведінка виробника	2	
9.	Практичне заняття 9. Ринки факторів виробництва і факторні доходи.	2	
Змістовий модуль 3. Основні проблеми макроекономіки			
10.	Практичне заняття 10. Національна економіка та основні показники її функціонування	2	
11.	Практичне заняття 11. Макроекономічна нестабільність. Безробіття.	2	
12.	Практичне заняття 12. Інфляція як макроекономічне явище.	2	
13.	Практичне заняття 13. Макроекономічна політика держави.	2	
Разом		26	

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми \ види робіт	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика економіки та економічної науки			
1.	Економіка та економічна теорія Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	8	
2.	Потреби і ресурси. Процес матеріального виробництва Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання вправ та розв'язок задач	8	
3.	Економічні системи суспільства Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Тестування для самоконтролю на платформі Google Classroom	8	
4.	Форми виробництва та їх розвиток Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання вправ та розв'язок задач	8	
Змістовий модуль 2. Базові концепції мікроекономіки			
5.	Ринкова економіка Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Тестування для самоконтролю на платформі Google Classroom	8	
6.	Механізм ринку досконалої конкуренції Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання вправ та розв'язок задач..	10	
7.	Закономірності раціонального вибору споживача Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання вправ та розв'язок задач	10	
8.	Теорія витрат виробництва. Раціональна поведінка виробника. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання вправ та розв'язок задач	10	
9.	Ринки факторів виробництва і факторні доходи. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання вправ та розв'язок задач	10	
Змістовий модуль 3. Основні проблеми макроекономіки			
10.	Національна економіка та показники її функціонування Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання вправ та розв'язок задач.	10	
11.	Макроекономічна нестабільність. Безробіття. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання вправ та розв'язок задач.	10	
12.	Інфляція як макроекономічне явище Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка	10	

	<i>до практичного заняття. Виконання вправ та розв'язок задач</i>		
13.	Макроекономічна політика сучасної держави <i>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання вправ та розв'язок задач.</i>	10	
Разом		120	

До самостійної роботи здобувачів відноситься: підготовка до лекцій та практичних занять, огляд літератури, розв'язання економічних задач, виконання вправ, аналіз кейсів, підготовка до поточних та модульних контрольних робіт.

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або компетентності, результати навчання, що формуються)	Кількість годин
Освітня платформа «Prometheus», курс «Економіка для всіх» формує економічне мислення, необхідне для побудови успішної кар'єри, майбутнім підприємцям забезпечує глибше розуміння економічної практики, що дозволяє приймати обґрунтовані ефективні бізнес-рішення, є корисним для державних службовців, які займаються розробкою та запровадженням економічної політики. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ekonomika-dlya-vsih/	- Теорія витрат виробництва. - Рациональна поведінка виробника - Економічна політика сучасної держави	Відповідно до програми курсу
Платформа ВУМonline (відкритий університет Майдану) Курс «Фінансове обґрунтування управлінських рішень. Курс спрямований на формування навичок швидкого аналізу доходів і витрат; вміння приймати обґрунтовані рішення, ефективно використовувати фінансові аргументи в комунікації з контрагентами (дистриб'юторами, торговельними мережами тощо); захищати власну позицію в управлінській діяльності. https://vumonline.ua/course/financing-rationale/	- Теорія витрат виробництва. - Рациональна поведінка виробника	Відповідно до програми курсу
Платформа ВУМonline (Відкритий Університет Майдану). Курс «Принципи соціальної ринкової	- Національна економіка та основні показники її функціонування. - Макроекономічна нестабільність.	Відповідно до програми

економіки». На прикладі Німеччини досліджуються переваги моделі соціально-орієнтованої ринкової економіки. Аналізуються умови дієвої взаємодії держави, бізнесу і суспільства, результатом якої є створення унікальної моделі суспільного розвитку, яка базується на стимулювання вільної конкуренції та забезпеченні високих соціальних гарантій. https://vumonline.ua/course/principles-of-social-market-economy/	Безробіття. - Інфляція як макроекономічне явище. - Макроекономічна політика сучасної держави	курсу
Освітня платформа «Prometheus», курс «Як почати власну справу в часи невизначеності: покроковий гайд від ТОП-підприємців України». Курс допоможе створити, розвинути та вивести на нові ринки власну справу в умовах невизначеності зовнішнього середовища. Під час курсу здобувач зможе побудувати канву бізнес-моделі для швидкого старту, обере шлях фінансування та залучення клієнтів, розрахує точку беззбитковості, навчиться визначати ризики та враховувати виклики невизначеності. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/start-business-in-uncertain-times/	- Теорія витрат виробництва. Рациональна поведінка виробника - Закономірності раціонального вибору споживача	45 годин
Платформа Coursera Онлайн-курс: «Principles of Economics: Macroeconomics - The Big Picture» Метою курсу є опанування основних сучасних макроекономічних теорій, підходів та практичних кейсів. https://www.coursera.org/learn/principles-of-economics-macroeconomics	- Національна економіка та основні показники її функціонування. - Макроекономічна нестабільність. Безробіття. - Інфляція як макроекономічне явище. - Макроекономічна політика сучасної держави	Відповідно до програми курсу
Coursera Онлайн-курс: «Understanding the process of economic policy formation» Метою курсу є отримання знань як уряди використовують політику для впливу на економіку країни; набуття навичок обговорювати державні борги та дефіцити, досліджувати фінансову та монетарну політику та їх відповідність ситуації в економіці, а також прогнозувати результати фінансової та монетарної політики та структурних реформ у країні. https://www.coursera.org/learn/economic-policy#about	- Національна економіка та основні показники її функціонування. - Макроекономічна нестабільність. Безробіття. - Інфляція як макроекономічне явище. - Макроекономічна політика сучасної держави	Відповідно до програми курсу

**Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.*

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання».

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, виконання ситуаційних вправ та обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: демонстрація (у вигляді роздаткового ілюстративного матеріалу);
- практичні методи: розв'язання практичних задач, метод проектування, виконання індивідуальних завдань тощо.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усний контроль: індивідуальне / фронтальне опитування за питаннями відповідної теми, розв'язок економічних задач, виконання вправ, поточне тестування, модульні контрольні роботи

Підсумковий контроль: іспит

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за різними видами роботи

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
- Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань, виконання вправ, розв'язок задач, тестування по темі для самоконтролю	від 0 до 5
- Модульна контрольна робота (тестування)	від 0 до 5

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем.
	1 бал	Здобувач не виявляє бажання виступити і не задає питання; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Не спроможний виконати розрахункові завдання без допомоги викладача.

здобувачів в обговоренні проблемних питань, розв'язок задач і вправ	2 бали	Здобувач не засвоїв більшості навчального матеріалу, припускається суттєвих помилок. Відповідь має суто репродуктивний характер. Здобувач не демонструє готовності до аналізу запропонованих практичних ситуацій. Слабо орієнтується в алгоритмі розв'язання практичних завдань та економічних задач.
	3 бали	Здобувач бере участь в обговоренні навчальних проблем, надає вірні відповіді, проте вони мають здебільшого репродуктивний характер; здобувач відчуває значні труднощі при самостійному аналізі практичної інформації щодо процесів, які розглядаються. Здобувач виконує розрахункові завдання лише частково, слабо орієнтується в причинно-наслідкових і функціональних зв'язках між економічними явищами, припускається суттєвих помилок, постійно потребує допомоги викладача.
	4 бали	Здобувач на достатньому рівні володіє категоріальним апаратом, знайомий із об'єктивними закономірностями розвитку економічних відносин. Має навички застосування теоретичних знань до дослідження реальних економічних процесів, проте здебільшого спирається на допомогу викладача при аналізі практичної інформації. Здобувач на достатньому рівні володіє математичним апаратом дослідження заданої проблеми, однак припускається незначних помилок, потребує допомоги викладача у побудові алгоритму розв'язку задач.
	5 балів	Здобувач впевнено оперує категоріальним апаратом та теоретичними положеннями відповідної теми, виявляє знання причинно-наслідкових зв'язків між економічними явищами та процесами. Здатен використовувати теоретичні знання для оцінки практичних ситуацій. Виявляє самостійність в аналізі реальних економічних процесів. Здобувач чітко володіє математичним апаратом дослідження заданої проблеми, здатен самостійно і в повному обсязі виконати розрахункові завдання.
Модульна контрольна робота (тестування)	0 – 5	Контрольна робота містить 20 тестів. Відповідь невірна – 0 балів Відповідь вірна – 0,25 балу

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10%). У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати контрольну роботу за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується *Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова ([polozhennya-antiplagiat-2021.pdf \(onu.edu.ua\)](https://onu.edu.ua/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf))*.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних

технологій. Порядок та умови такого навчання регламентуються *Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І. І. Мечникова* (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Pro_organizaciiu_osvit_procesu_2024.pdf)

Політика щодо неформальної освіти: регламентується *Положенням про порядок визначення у вищій та фаховий передвищій освіті, результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформаційної освіти а ОНУ імені І.І. Мечникова та відокремленому підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І.І. Мечникова»* (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf)

11. Питання для підсумкового контролю

1. Економічні відносини. Економічні закони: суть та характер дії. Класифікація економічних законів.
2. Предмет Економічної теорії. Проблеми дослідження на рівні мікроекономіки, макроекономіки, мегаекономіки. Поняття нормативної та позитивної економіки.
3. Методи економічної теорії: абстрагування, аналіз та синтез, індукція і дедукція та інші. Функції економічної теорії.
4. Потреби людини: сутність, структура і динаміка. Закон зростання потреб.
5. Поняття «блага» в економічній теорії, вільні та економічні блага. Проблема відносної рідкості благ.
6. Економічні ресурси та їх складові.
7. Суть процесу виробництва. Класична економічна теорія про прості моменти процесу праці (засоби та предмети праці, праця як така), співвідношення понять «праця» та «робоча сила».
8. Продуктивні сили суспільства та чинники їх розвитку.
9. Обмеженість ресурсів та альтернативний вибір. Поняття альтернативної вартості. Центральні проблеми економічної організації.
10. Технологічний вибір в економіці. Крива виробничих можливостей. Поняття «повна зайнятість» та «ефективна економіка».
11. Натуральне господарство та його основні характеристики.
12. Суть та причини виникнення товарного виробництва.
13. Типи товарного виробництва: спільні риси та відмінності.
14. Трудова теорія вартості про суть та суспільні властивості товару.
15. Величина вартості товару та вплив на неї продуктивності та інтенсивності праці.
16. Закон вартості та його роль в регулюванні товарного виробництва.
17. Розвиток форм вартості та виникнення грошей. Сутність та функції грошей.
18. Ціна товару та її функції.
19. Закон грошового обігу та механізм його дії

20. Суть, структура та види грошових систем.
21. Ринкова економіка, принципи її організації. Переваги та недоліки ринкової економіки.
22. Суть ринку як економічного явища. Функції ринку та умови їх реалізації.
23. Структура сучасного ринку за різними критеріями. Поняття досконалої та недосконалої конкуренції.
24. Ринковий попит. Закон попиту та об'єктивні причини його дії. Графічна модель дії закону попиту.
25. Нецінові чинники зміни попиту. Графічна модель їх впливу.
26. Ринкова пропозиція. Закон пропозиції та об'єктивні умови його дії. Графічна модель закону пропозиції.
27. Нецінові чинники зміни пропозиції. Графічна інтерпретація їх впливу на пропозицію.
28. Ринкова рівновага: суть та механізм її досягнення в умовах досконалої конкуренції. Графічна модель ринкової рівноваги.
29. Вплив нецінових чинників на рівноважні параметри ринку. Графічні моделі цього впливу.
30. Еластичність попиту за ціною: суть, принципи вимірювання та рівні. Графічна інтерпретація еластичності попиту. Чинники, що визначають рівень еластичності попиту.
31. Вплив еластичності попиту на вибір цінової політики продавця. Залежність між еластичністю попиту та динамікою величини валового доходу.
32. Еластичність попиту за доходом та перехресна еластичність попиту, їх рівні.
33. Еластичність пропозиції: суть, принципи вимірювання та чинники, що її визначають.
34. Теорія граничної корисності. Закон спадної граничної корисності та його взаємодія з законом попиту.
35. Кардиналісти про закономірності раціонального вибору споживача. Правило максимізації корисності. Додаткова вигода споживача (рента споживача).
36. Ординалісти про техніку кривих байдужості та бюджетне стримування в процесі споживацького вибору. Графічна модель рівноваги споживача.
37. Витрати та прибуток підприємства: бухгалтерський та економічний підхід до аналізу.
38. Постійні, змінні та валові витрати: суть та динаміка. Закон спадної віддачі факторів виробництва та його вплив на динаміку витрат фірми.
39. Середні витрати фірми: суть та графічна модель. Значення середніх витрат для аналізу положення фірми на ринку.
40. Граничні витрати: суть та динаміка. Граничний доход: суть та рівень в умовах досконалої конкуренції.
41. Модель рівноваги (раціонального вибору) виробника на конкурентному ринку.
42. Граничні витрати виробника та пропозиція товару на ринку. Надлишок виробника.

43. Попит на ринку праці та її пропозиція. Зарплата як ціна праці та фактори, що її визначають.
44. Умови рівноваги ринку праці. Проблема безробіття в класичній та сучасній економічній теорії.
45. Ринок капіталу: фактори попиту і пропозиції. Умови рівноваги на ринку капіталу. Процент як факторний дохід.
46. Ринок земельних ресурсів та земельна рента як факторний дохід. Землеволодіння та землекористування. Пропозиція землі.
47. Попит на землю, та фактори, що його визначають.
48. Рента, як факторний дохід. Абсолютна рента.
49. Диференційна рента. Ціна землі, як об'єкту власності.
50. Суть макроекономіки як науки. Основні проблеми, що вона вивчає. Функції макроекономічного аналізу.
51. Основні суб'єкти макроекономіки. Прояви їх економічної активності.
52. Валовий національний продукт та валовий внутрішній продукт як узагальнюючі показники стану економіки. Кінцевий продукт та додана вартість. Ринкові операції, що не враховуються при визначенні ВВП.
53. Методика вимірювання ВВП за потоком витрат.
54. Методика вимірювання ВВП за потоком доходів.
55. Номінальний та реальний ВВП. Значення показника реального ВВП для оцінки добробуту суспільства.
56. Система взаємозв'язаних показників макроекономічного аналізу: чистий внутрішній продукт, національний дохід, особистий дохід тощо.
57. ВВП та добробут суспільства. Значення показника виробництва ВВП на душу населення.
58. Суть економічного циклу, його фази. Економічна наука про причини макроекономічної нестабільності. Механізм виходу економіки з кризи.
59. Безробіття: суть та об'єктивні причини. Еволюція поглядів економічної науки на проблему безробіття. Типи безробіття (фрикційне, структурне та циклічне).
60. Рівень безробіття, способи його вимірювання. Категорії «природний рівень безробіття» та «повна зайнятість». Стан ринку праці в Україні.
61. Соціально-економічні наслідки безробіття. Закон Оукена.
62. Інфляція: суть та причини. Закон грошового обігу. “Інфляція попиту ” і “інфляція витрат ”. Фактори, що їх обумовлюють.
63. Рівень інфляції. Індекс цін. Темпи інфляції та її типи: повзуча, галопуюча і гіперінфляція.
64. Суть економічних явищ: “відкрита” та “придушена ” інфляція, “інфляційна спіраль”, “інфляційні очікування”.
65. Соціально-економічні наслідки інфляції. Взаємозалежність інфляції і безробіття. Крива Філіпса.
66. Держава як економічний суб'єкт. Еволюція поглядів на роль держави в господарських процесах. Функції держави.

67. Бюджетна система держави. Основні джерела доходів та напрямки видатків державного бюджету.
68. Податки: сутність, функції та види. Принципи оподаткування.
69. Ставки оподаткування, їх різновиди. Взаємозалежність між рівнем оподаткування та доходами бюджету. «Крива Лаффера».
70. Соціально-економічний зміст фіскальної політики, її основні інструменти та типи.
71. Національний банк країни як інститут монетарної політики держави: специфіка його статусу і функції.
72. Грошова система держави. Грошовий обіг та його об'єктивні закономірності. Грошова маса. Грошові агрегати.
73. Попит на гроші та пропозиція грошей. Рівновага грошового ринку.
74. Монетарна політика сучасної держави: основні інструменти та типи політики

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (Додаток 2)

												Сума балів	
Поточний контроль													
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		T13
0 – 5	0 – 5	0 – 5	0 – 5	0 – 5	0 – 5	0 – 5	0 – 5	0 – 5	0 – 5	0 – 5	0 – 5		0 – 5
Контрольна робота за модулем 1 0 – 5				Контрольна робота за модулем 2 0 – 5					Контрольна робота за модулем 3 0 – 5				
Підсумковий контроль (іспит)													0 – 80
Разом													0 – 20
												100	

T1, T2 ... T13 – теми лекцій

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для іспиту
90 - 100	A	відмінно
85 - 89	B	добре
75 - 84	C	
70 - 74	D	
60 - 69	E	задовільно
35 - 59	FX	Не задовільно з можливістю повторного складання іспиту
0 - 34	F	Не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	100 бальна шкала / Оцінка ECTS	Теоретична підготовка
Відмінно	90 – 100 / A	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, розгорнуто, обґрунтовано та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. Здобувач демонструє чітке знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку, правильно формулює тлумачення відповідних понять, демонструє знання змісту передбачених програмою нормативно-правових актів, робить самостійні висновки. Здобувач вміє виявляти причинно-наслідкові зв'язки, самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення знань.
Добре	85 – 89 / B	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій, самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає неточності, які не є суттєвими для характеристики предмету питання та не впливають істотно на загальну характеристику того чи іншого явища (поняття).
	75 – 84 / C	Здобувач виявляє загалом високий рівень знань щодо всієї програми навчальної дисципліни, на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій, але не вміє самостійно аналізувати деякі питання, не повністю переконливо аргументувати свої відповіді, допускає незначні неточності.
Задовільно	70 – 74 / D	Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків. Здобувач знає основні поняття навчального матеріалу, але має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого та під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків та формулювання висновків.

	60 – 69 / E	Здобувач не повною мірою розуміє предмет навчальної дисципліни, наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв та змісту нормативно-правових актів. Здобувач надає нечіткі характеристики відповідних явищ, викладає свої думки з істотним порушенням логіки подання матеріалу.
Не задовільно з можливістю повторного складання іспиту	35 – 59 / FX	Здобувач не правильно розкриває сутність базових питань навчальної дисципліни, допускає суттєві змістовні помилки, володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно, безсистемне виокремлює випадкові ознаки вивченого, не вміє сформулювати свою думку та викласти її в логічній послідовності, робити узагальнення та висновки.
Не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0 – 34 / F	Здобувач не знає основних положень навчальної дисципліни, не володіє навчальним матеріалом.

13. Навчально-методичне забезпечення

- робоча програма навчальної дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- дидактичні матеріали для практичних занять та контрольних робіт.

14. Рекомендована література

Основна література

1. Галушка З. І., Поченчук Г. М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2020. 232 с.
2. Горняк О. В., Матюк Т. В. Економічна теорія. Навч.-метод. посібн. Одеса: 2020. 140 с.
3. Економічна теорія: Навч. посібник для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С.І. Архієреєва. Харків: НТУ «ХП», 2020. 230 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/131b7767-eb64-412b-8624-c743d2244846/content>
4. Економічна теорія : навч. посібник / за заг. ред. проф. В. І. Сідорова, проф. Є. М. Воробйова. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2019. 464 с. URL: https://old.karazin.ua/images/redactor/news/2020-11-25/Sidorov_.pdf
5. Економічна теорія: підручник. За ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
6. Економічна теорія: підручник : у 2 ч. Ч. 1 Мікроекономіка / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, К. М. Ніколаєць, та ін.; за ред. В. Д. Лагутіна. 2-ге вид., доопр.,

перероб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 396 с.

7. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підручник / Е. М. Забарна, О. М. Козакова, Н. О. Задорожнюк та ін. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 412 с. URL: <http://dspace.op.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11873/2>
8. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В.П. Якобчук. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 450 с.
9. Зайцев Ю. К. Сучасна політична економія як теоретична основа економічного розвитку суспільства: в 2 кн. Кн.1 Філософсько-методологічні засади архітекτονіки предмета сучасної політичної економії. Монографія. Київ: КНЕУ, 2018. 397 с.
10. Мікроекономіка : практикум : для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. І. А. Ломачинська, А. О. Войцеховська. Одеса, 2024. 55 с.
11. Пікетті Т. Капітал у ХХІ столітті. Київ: Наш формат, 2016, 696 с.
12. Райнерт Е. С. Як багаті країни збагатили... і чому бідні країни лишаються бідними. Київ: Темпора, 2014. 444 с.
13. Яворська Ж.Б. Електронний навчальний посібник до вивчення курсу навчальної дисципліни «Основи економічної теорії». Львів. 2023. 119 с. URL: <https://lma.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/yavorska-posibnyk-osnov-ekont-teoriyi.pdf>

Додаткова література

1. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають? Київ: Наш формат, 2022. 968 с.
2. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Вузкий коридор. Держави, суспільства і доля свободи. Київ: Наш формат, 2022. 520 с.
3. Ліст Ф. Національна система політичної економії. К.: Наш формат, 2021. 368 с.
4. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй. Київ: Post-royal, 2004. 596 с.
5. Туган-Барановський М. Основи політичної економії. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 628 с.
6. Економіка: практикум з економічної теорії, історії економіки та економічної думки, мікро- та макроекономіки. За ред. З.І. Галушки, Г.М. Поченчук. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т. Ю. Федьковича. 2022. 368 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: www.me.gov.ua
2. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: www.bank.gov.ua
3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
4. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Плани практичних занять

Змістовий модуль 1.

Загальна характеристика економіки і економічної науки

Практичне заняття 1. Економіка та економічна теорія

Питання для обговорення:

1. Взаємозв'язок і своєрідність понять «економіка» і «економічна наука»
2. Суть та взаємопов'язаність процесів виробництва, розподілу, обміну та споживання. Економічні відносини.
3. Економічні закони: суть, характер дії та способи пізнання.
4. Предмет економічної теорії. Мікроекономіка, макроекономіка та мегаекономіка: особливості предмету дослідження.
5. Методи економічної теорії: загальнофілософські та специфічні
6. Функції економічної теорії.
7. Еволюція в економічній теорії. Основні напрями, школи і течії в економічній теорії.

Опитування. Аналіз економічних вправ.

Практичне заняття 2.

Потреби і ресурси. Процес матеріального виробництва

Питання для обговорення:

1. Потреби та їх класифікація. Концепція безмежності потреб.
2. Ресурси та їх класифікація. Концепція обмеженості ресурсів
3. Виробництво: суть та структура. Прості моменти процесу виробництва
4. Виробничі можливості та їх межі. Альтернативний вибір та альтернативна вартість. Закон зростаючої альтернативної вартості.
5. Крива виробничих можливостей. Ефективний вибір та повна зайнятість економічних ресурсів.
6. Суть та типи економічного зростання. Графічні моделі економічного зростання.

Опитування. Розв'язок задач і вправ.

Практичне заняття 3. Економічні системи суспільства

Питання для обговорення

1. Сутність поняття «економічна система суспільства». Структурні елементи економічної системи: продуктивні сили, економічні відносини і механізм господарювання.
2. Власність як соціально-економічна категорія. Юридична сутність власності. Володіння, користування та розпорядження як невід'ємні складові права власності.

3. Характеристика форм власності (приватної, державної, колективної та змішаної).
4. Центральні проблеми економічної системи: що, як і для кого виробляти.
5. Типи економічних систем: традиційна, ринкова, командна та змішана. Особливості вирішенні ними центральних проблем.
6. Позитивні риси та недоліки різних економічних систем.
Опитування. Аналіз кейсів

Практичне заняття 4. Форми виробництва та їх розвиток

Питання для обговорення:

1. Натуральне виробництво та його основні характеристики.
2. Товарне виробництво: сутність, умови виникнення, види.
3. Товар і його властивості.
4. Величина вартості і вплив на неї продуктивності і інтенсивності праці.
5. Закон вартості та його роль в товарному виробництві.
6. Гроші: економічна суть, механізм виникнення та функції. Ціна та її функції.
7. Закон грошового обігу та механізм його дії
8. Грошові системи: суть, структура та види.

Опитування. Розв'язок задач і вправ. Контрольна робота (тестування) за модулем 1

Змістовий модуль 2. Базові концепції мікроекономіки

Практичне заняття 5. Ринкова економіка

1. Ринкова економіка: соціально-економічне розуміння і принципи організації.
2. Механізм розв'язання ринком основних проблем економіки.
3. Модель кругообігу продуктів і доходів в ринковій економіці.
4. Суть ринку як економічного явища. Функції ринку та умови їх реалізації.
5. Структура та типи ринків: ринок досконалої конкуренції, чистої монополії, олігополії та монополістичної конкуренції.

Практичне заняття 6.

Механізм ринку досконалої конкуренції

Питання для обговорення:

1. Попит та його чинники. Крива попиту. Закон попиту та графічна модель його дії.
2. Виключення з дії закону попиту.
3. Детермінанти попиту. Графічна модель їх впливу
4. Пропозиція та її чинники. Крива пропозиції. Закон пропозиції.
5. Детермінанти пропозиції. Графічна модель їх дії.
6. Рівновага попиту і пропозиції.

7. Еластичність попиту та її рівні (еластичність за ціною, перехресна еластичність, еластичність за доходами)
8. Еластичність пропозиції її рівні та чинники
Опитування. Розв'язок задач і вправ.

Практичне заняття 7.

Закономірності раціонального вибору споживача

1. Концепція суб'єктивної корисності блага. Загальна та гранична корисність.
2. Закон спадної граничної корисності, його взаємодія з законом попиту.
3. Кардиналісти про закономірності раціонального вибору споживача. Правило максимізації корисності.
4. Додаткова вигода споживача (рента споживача).
5. Ординалісти про техніку кривих байдужості. Карта кривих байдужості та їх особливості
6. Бюджетне стримування в процесі споживацького вибору.
7. Графічна модель рівноваги споживача в концепції ординалістів.
Опитування. Розв'язання економічних вправ і задач.

Практичне заняття 8. Теорія витрат виробництва. Раціональна поведінка виробника

1. Підприємство (фірма) як суб'єкт виробництва і пропозиції товару. Організаційно-правові форми підприємства.
2. Витрати і прибуток підприємства. Суть категорії «економічні витрати». Зовнішні та внутрішні витрати. Нормальний та економічний прибуток. Бухгалтерські та економічні витрати.
3. Постійні, змінні та валові витрати: суть та графічна модель.
4. Закон спадної віддачі факторів виробництва та його вплив на динаміку витрат фірми.
5. Середні витрати фірми: суть та графічна модель. Значення середніх витрат для аналізу положення фірми на ринку.
6. Граничні витрати: суть та динаміка.
7. Граничний доход: суть та рівень в умовах досконалої конкуренції.
8. Модель рівноваги виробника на конкурентному ринку.
9. Граничні витрати та ринкова пропозиція. Надлишок виробника.
Опитування. Розв'язок економічних вправ і задач.

Практичне заняття 9.

Ринки факторів виробництва і факторні доходи.

1. Фактори виробництва та похідний попит на них. Теорія трьох факторів Жана Батиста Сея.
2. Ринок праці. Попит на працю та її пропозиція.
3. Зарплата як ціна праці. Фактори, що впливають на ціну праці.

4. Умови рівноваги ринку праці. Проблема безробіття в класичній та сучасній економічній теорії.
5. Ринок капіталу. Економікс про суть капіталу та його «природну продуктивність».
6. Попит та пропозиція капіталу, фактори, що їх визначають.
7. Умови рівноваги на ринку капіталу. Процент як факторний дохід.
8. Ринок земельних ресурсів. Землеволодіння та землекористування. Пропозиція землі.
9. Попит на землю, та фактори, що його визначають.
10. Рента, як факторний дохід. Абсолютна рента.
11. Диференційна рента. Ціна землі.

Опитування. Розв'язок економічних вправ і задач. Контрольна робота (тестування) за модулем 2.

Змістовий модуль 3. Основні проблеми макроекономіки

Практичне заняття 10.

Національна економіка та основні показники її функціонування

Питання для обговорення:

1. Економічна система як об'єкт макроекономіки. Основні суб'єкти макроекономіки та механізм їх взаємодії. Загальна модель кругових потоків.
2. Система національних рахунків та її основні показники: валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт (валовий національний дохід).
3. Методи обчислення ВВП та ВВП: виробничий метод, метод кінцевого використання, розподільчий метод.
4. Номінальний і реальний ВВП. Поняття: індекс цін, дефлятор ВВП.
5. Система взаємопов'язаних показників макроекономічного аналізу: чистий національний продукт, національний дохід, особистий дохід, дохід кінцевого використання; споживання та заощадження.
6. ВВП і суспільний добробут. ВВП на душу населення. Недосконалість ВВП для оцінки реального добробуту. Показник ВВП в розрахунку на душу населення (номінальний та за паритетом купівельної спроможності).
7. Динаміка ВВП України. Місце України в світових рейтингах по ВВП (ВВП).

Опитування, аналіз статистичної інформації, розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ.

Практичне заняття 11.

Макроекономічна нестабільність. Безробіття.

1. Макроекономічна нестабільність. Суть економічного циклу. Характеристика фаз класичного економічного циклу
2. Причини макроекономічної нестабільності (екзогенні та ендегенні теорії).
3. Основні форми циклічного розвитку економіки: короткі, середні і довгі цикли.

4. Особливості сучасного економічного циклу. Антикризова політика сучасної держави.
5. Безробіття: суть, види та рівень. Еволюція поглядів на проблему безробіття в економічній теорії
6. Причини та типи безробіття: фрикційне, структурне та циклічне безробіття.
7. Рівень безробіття та способи його вимірювання. Природне безробіття та повна зайнятість.
8. Соціально-економічні наслідки безробіття. Закон Оукена.
9. Державна політика забезпечення зайнятості

Опитування, аналіз статистичної інформації, розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ.

Практичне заняття 12. Інфляція як макроекономічне явище.

1. Інфляція: сутність та об'єктивні причини. Види інфляції: інфляція попиту і інфляція витрат, їх основні чинники.
2. Рівень інфляції. Індекс цін, як показник рівня інфляції. Дефлятор ВВП.
3. Темп інфляції та методи його вимірювання за різні періоди часу. Типи інфляції: помірна, галопуюча, гіперінфляція.
4. Соціально-економічні наслідки інфляції. Взаємозалежність інфляції та безробіття. Крива Філліпса. Стагфляція.
5. Антиінфляційна політика держави.

Опитування. Аналіз статистичної інформації. Розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ,

Практичне заняття 13.

Макроекономічна політика сучасної держави

Питання для обговорення

1. Державний бюджет, його доходи та видатки.
2. Проблема бюджетного дефіциту та державного боргу.
3. Податки: суть, функції, види. Принципи оподаткування. Ефект «кривої Лаффера».
4. Суть та інструменти фіскальної політики та її типи. Автоматична та дискреційна фіскальна політика.
5. Грошова маса, грошові агрегати M_1 , M_2 , M_3 . Грошова база.
6. Попит та пропозиція грошей. Депозитний мультиплікатор. Рівновага грошового ринку.
7. Інструменти монетарної політики: облікова ставка центрального банку, норма обов'язкових банківських резервів, операції з цінними паперами на відкритому ринку.
8. Монетарна політика держави: політика «дешевих грошей» та «дорогих грошей».

Опитування, розв'язання практичних задач. Контрольна робота (тестування) за модулем 3.

Додаток 2

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти за результатами поточного та підсумкового контролю

Теми занять	Кількість балів за вид роботи	Балів
Практичне заняття 1. Економіка та економічна теорія	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ)	0 – 5
Практичне заняття 2. Потреби і ресурси. Процес матеріального виробництва	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ)	0 – 5
Практичне заняття 3. Економічні системи суспільства	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ)	0 – 5
Практичне заняття 4. Форми виробництва та їх розвиток	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ) 0 – 5 (контрольна робота за модулем 1)	0 – 10
Практичне заняття 5. Ринкова економіка	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ)	0 – 5
Практичне заняття 6. Механізм ринку досконалої конкуренції	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ)	0 – 5
Практичне заняття 7. Закономірності раціонального вибору споживача.	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ)	0 – 5
Практичне заняття 8. Теорія витрат виробництва. Раціональна поведінка виробника	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ) 0 – 5 (контрольна робота за модулем 2)	0 – 10
Практичне заняття 10. Національна економіка та показники її функціонування	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ)	0 – 5
Практичне заняття 11. Макроекономічна нестабільність. Безробіття	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ)	0 – 5
Практичне заняття 12. Інфляція як макроекономічне явище	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ)	0 – 5
Практичне заняття 13. Макроекономічна політика держави	0 – 5 (опитування, обговорення проблемних питань, розв’язання задач і вправ) 0 – 5 (контрольна робота за модулем 3)	0 – 10
Підсумковий контроль (іспит)	0 – 20	0 – 20
Загалом сума балів		0 – 100